

Література:

1. «Бог дал мне руки. Если бы люди дали мне работу – я бы столько смог сделать!» /ред. кол.: Херберт Вольхюттер и [др.], под. общ. Ред.: Е.Г. Титовой. – Минск: А.Н.Вараксин, 2011. – 36с.: ил. – (Серия «Обычные люди»).
2. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності. Навчально-методичний посібник / Л.Б.Людквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов, К.Ліндгрєн та інші – К.: ГЕРБ, 2007. – 288с.
3. Крайг Г. Психологія розвитку. – СПб.: Издательство «Питер», 2000. – 992с.: ил. – (Серия «Мастера психологи»); с. 695.
4. Пасечнікова Л.П. Технологія досягнення професійного успіху. 10 клас. Навчально-методичний посібник для вчителя /Л.П.Пасечнікова. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 192с. – (Серія «Профільне навчання»).
5. Практичні питання працевлаштування та зайнятості осіб з інвалідністю / А.Г.Шевцов, О.О. Волошин, М.М. Хміль, О.П. Рісний, за наук. ред. А.Г.Шевцова – Львів: 2009. – 140 с.
6. Томчук М.І., Чухрій І.В. Психологія матерів, які виховують дитину з інвалідністю. – Монографія / М.І.Томчук, І.В. Чухрій – Вінниця:ВОПОПП, 2015. – 276с.
7. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности /Л.Хьелл, Д.Зиглер. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2008. – 607с.: ил. – (Серия «Мастера психологи»); с. 540.

Ю. Шевченко

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ГРИ В УМОВАХ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Конституція України гарантує право кожного громадянина на доступність якісної освіти. Це у повній мірі стосується і дітей із особливими потребами. До категорії «дітей із особливими потребами» належать діти з проблемами фізичного та розумового розвитку, з психоневрологічними захворюваннями, захворюваннями серцево-судинної системи, з малими та затухаючими формами туберкульозу, а також діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. І ці діти можуть навчатись, їм всього лиш потрібно трохи більше уваги і турботи ніж всім іншим дітям. Актуальність соціальна адаптація та навчання дітей з особливими потребами шляхом інклюзивного навчання в умовах загальноосвітньої початкової школи [1].

Мета статті полягає в аналізі ефективності використання інтерактивної гри, за допомогою якої розвиваються особистісні якості, які дають дітям змогу адаптуватися у соціумі через інтерактивну ігрову діяльність.

Інклюзія (від англ. *inclusion* — включення) — процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі, і насамперед тих, які мають труднощі у фізичному чи розумовому розвитку.

Інклюзія передбачає пристосування шкіл та їх загальної освітньої філософії та політики до потреб усіх учнів — як обдарованих дітей, так і тих, котрі мають особливі потреби. Інклюзія потребує змін на всіх рівнях освіти, оскільки це

*Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабітології
«Світа дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії»*

особлива система навчання, яка охоплює весь різноманітний контингент учнів та диференціює освітній процес, відповідаючи на потреби учнів усіх груп та категорій.

Як свідчить досвід інших держав, діти, які відвідують загальноосвітні навчальні заклади, отримують якіснішу освіту. Вони більш комунікабельні, відкриті для спілкування, ліпше пристосовані до життя у суспільстві, ніж ті, які отримують освіту вдома або у спеціальних закладах. На сьогодні в Україні дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку 1.076.345, що становить 12,2 % від загальної кількості дітей у країні. З них, за даними ПМПК, у суспільстві формується нова культурна й освітня норма — повага до дітей фізично та інтелектуально неповно справних. Важливим є правильне спілкування з дітьми, адже одним із вирішальних факторів, що визначають виникнення вторинних дефектів в особистості олігофренів і дітей з тимчасовими затримками в розвитку, є порушення їхніх соціальних зв'язків з оточуючими, нереалізована потреба у спілкуванні, і вирішальна роль у задоволенні потреби дитини одержати необхідну для її розвитку інтелектуальну й емоційну інформацію належить вчителю, вихователю. Для вихованця допоміжної школи особистість вчителя більшою мірою, ніж для учня масової школи, є взірцем для наслідування, стимулятором засвоєння правильних шаблонів поведінки, моральних звичок, а думка педагога — головним критерієм оцінки поведінкових реакцій і поглядів дитини [3].

Також, перед тим як приступати до подальшого засвоєння рідної мови, математики та інших навчальних предметів, навчання спочатку повинно спрямовуватись на забезпечення розвитку в дітей з особливими потребами тих загальних інваріантних дій та операцій, які не прямо, а опосередковані забезпечують підготовку дитини, тобто розвитку базових здібностей якими діти будуть оперувати впродовж навчання.

Одним з ефективних методів виховання молодших школярів в умовах освітньої інклюзії є інтерактивна гра, завдяки якій створюються умови для розвитку творчості дітей. Це дає змогу дитині усвідомити себе як особистість, самоствердитися.

Теоретичні основи педагогіки і психології гри були закладені Л. Виготським, О. Леонтєвим, А. Макаренком та ін. Значний внесок у теорію гри внесли зарубіжні вчені — Ф. Бейтендейк, В. Вундт, К. Гросс, та ін. Про можливості гри у процесі виховання писали Н. Анікеєва, З. Богуславська та ін. Велика кількість досліджень (А. Вербицький, К. Грейд, С. Тюнникова, та ін.) пов'язана з різними аспектами підвищення ефективності навчання і виховання молодших школярів з різним рівнем розвитку на основі використання різноманітних ігор.

На основі функціональної спрямованості ігрової діяльності виділяються самостійні типи ігор: дитячі ігри всіх видів; ігрові свята; ігровий фольклор; театральні ігрові дійства; ігрові тренінги і зправи; ігрові анкети, запитальники, тести; конкурси, естафети, старты; сюрпризи; карнавали, маскаради; ігрові аукціони [2].

Інтерактивна гра — вид активної взаємодії молодших школярів й учителя, спрямований на засвоєння, переробку і відтворення навчальної інформації, на дієвість виховних впливів оволодіння соціальними функціями і ролями.

Наведемо приклади такої взаємодії під час інтерактивної гри під час уроків. На розвиток наочно-образного мислення можна використовувати такі завдання як малювання, проходження лабіринтів, також можна використовувати такі вправи як гра «Групи тварин» (вправа на орієнтування тіла й думки в незвичайних обставинах).

Для розвитку логічного мислення можна використовувати такі вправи як «Четвертий зайвий» (виключення одного предмета, який не має якоїсь ознаки, загальної для трьох інших); загадки та логічні задачі, розповідь по малюнкам (або сюжетні картинки).

Для розвитку зорової пам'яті необхідно організовувати таку роботу за зразком та поетапно реалізовувати, дитина повинна навчитися за 15-20 секунд встигнути роздивитися та за пам'ятати завдання.

Отже, інтерактивна гра передбачає різні види взаємодії між її учасниками. При цьому поєднується реальне і фантастичне, чуттєво-емоційне й інтелектуальне, що відображається через суб'єктивну призму світобачення учнів. Завдяки створенню ігрового задуму, розробки сюжетної лінії, її практичної реалізації і підведення підсумків розв'язуються завдання навчання, розвитку і виховання молодших школярів. Це дає можливість реалізувати потяг дитини до самостійності, оскільки у грі вона бере участь у такій діяльності дорослих, яка у реальному житті їй недоступна (наприклад, літати на космічному кораблі, потрапляти на незаселений острів та ін.).

Ключовими факторами перспектив подальшого розвитку інклюзивної освіти має бути відповідна підготовка педагогів до роботи з дітьми з особливими потребами. Створення позитивної атмосфери в дитячому середовищі, у класах, де навчаються учні з різними рівнями розвитку та здібностей, педагоги мають підтримувати один одного у застосуванні найефективніших стратегій навчання. Також до залучення таких учнів до позакласної роботи.

Література:

1. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі: початкова ланка / [за ред. Бондаря В. І., Засенка В. В.]. — К.: Центр цифрового друку, 2004. — 152 с.
2. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч. курс та наук.-метод. посіб. / Т.В. Сак. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Глеяди», 2011. — 168 с. — (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні: Науково-методичний збірник до Всеукраїнської науково-практичної конференції в рамках реалізації проекту «Створення ресурсних центрів для батьків дітей з особливими освітніми потребами» за підтримки програми IBPP — TACIS Європейської комісії / ВФ «Крок за кроком». — К.: ФО-П Придатченко П. М., 2007. — 180 с.